

En ny linjestruktur

Pædagogisk udviklingsarbejde

Rapport udarbejdet af Martin Svinkløv, Signe Skals & Mette Nørtoft.

januar og februar 2014

Vi har oplevet mange linjeskift på Øse Efterskole i løbet af de sidste par år. Vi er optaget af at undersøge, hvorfor eleverne vælger at skifte linje. Er vores faste linjestruktur for gammeldags og for fastlåst til de moderne unge og deres "zapperkultur". Målsætningen for denne opgave er at udarbejde en plan for de kommende års linjestruktur, som både giver tid og mulighed til fordybelse og indsigt - og samtidig opfylder elevernes forventninger.

Vores proces

Inden jul fik vi information om det fremtidige udviklingsarbejde på Øse Efterskole, som der var afsat tid til i jan og feb. 2014. Vi valgte selv, hvilket område vi gerne ville arbejde med. Vores gruppe kom til at bestå af Martin Svinkløv, Mette Nørtoft og Signe Skals. Vi valgte primært at arbejde med linjestrukturen fordi vi alle tre har erfaring med arbejdet på linjerne og derfor syntes vi, at vi har meget at bidrage med til dette pædagogiske udviklingsarbejde. Vi har også fået sparring af praktikanten Ditte, fra Esbjerg seminarium.

Til vores første møde diskuterede vi vores nuværende linjestruktur og hvilke alternative muligheder vi kunne se. Vi blev hurtige enige om, at det var nødvendigt at supplere vores egne meninger og ideer med andres. Vi ville samle empiri fra andre, for at sætte vores meninger i perspektiv. Vi snakkede med andre som arbejder på efterskoler, for at søge inspiration fra andre som også arbejder med forskellige linjekonstellationer. Derefter valgte vi at afholde to runder af interviews med i alt 7 elever, for at få deres mening om linjestrukturen på Øse efterskole 2013/14 og forslag til fremtidige ændringer. Vi prøvede at vælge en interviewgruppe, som var repræsentative for elevflokket. Der var både elever som trives på deres linje og elever som havde skiftet linje i løbet af skoleåret. Der var også repræsentanter fra alle fire linjer.

Til interviewene blev eleverne bedt om først at udfylde et spørgsmålsark alene. Bagefter bød eleverne mundtligt ind i diskussion.

Interviewene er blevet læst igennem, skrevet sammen og vi har udvalgt det som vi synes var interessant for vores arbejde. Konklusionen tager afsæt i elevinterviews, men den er i sidste ende et udtryk for gruppens mening.

Dialog med elever

Linjestructur i dag.

Mange af de adspurgte elever er glade for den nuværende struktur - de fremhæver fordybelsen på linjerne som et plus. Det er godt at der er linjetimer hver dag og at linjearbejdet fylder meget både timemæssigt og på skolen.

De projekter, hvor eleverne har arbejdet sammen på tværs af linjer - Fx BØF, eventyrligt genbrug og musical fremhæver eleverne som positivt og givende.

Ændringsforslag

Eleverne ønsker mere samarbejde mellem linjerne. De ønsker også at vi i højere grad viser det vi er igang med på linjerne frem for hinanden. Både i form af et færdigt produkt - Fx. teaterforestilling, musikfremvisning, film eller udstilling, men også undervejs i projekterne.

Fx. som appetisers til morgensamling, hvor en elev og en lærer kunne præsentere en igangværende proces. Det kunne lægges ind i årsplanen, så hver linje stod for en morgensamling om måneden.

Eleverne ønsker, at BØF bliver flyttet til senere i året, de vil gerne have mere erfaring inden de går ind i et sådan projekt. Flere nævner det er vigtigt, at opstartsprocessen på linjen ikke bliver planlagt efter BØF, men efter at eleverne får et indblik i hvad man faktisk kan på den pågældende linje. Da BØF er henvendt til børn, kan det forsimple arbejdet på linjen. De får derfor ikke et klart billede af linjens indhold inden BØF.

Eleverne foreslår at linjebytdagene placeres tidligere på året, så man kunne få mulighed for at prøve et par andre linjer inden man træffer sit endelige linjevalg.

De vil gerne have mere tid til skæringsdatoen hvor det er muligt at skifte linje, nogle mener at man skal kunne skifte når som helst.

Hvilken betydning havde linjen for at du valgte Øse Efterskole?

De fleste af de elever, som vi interviewede fortalte, at linjen havde en stor betydning for at de valgte netop vores skole - *"Det er dem man kommer for"*, var der en elev som formulerede det. Om det var IT, teater, kunst eller musik, så var der enighed om, at linjerne er vigtige for valget af skole. Antallet af linjetimer, det kreative miljø og følelsen af, at *"her er plads til alle"*, spiller også ind i forhold til at valget af Øse.

En forbedret linjestructur

Vi opstillede tre alternativer til den nuværende linjestructur, herunder er elevernes reaktioner til vores forslag:

1) Linjeturnus inden valg

Mange nævnte at det ville være en god ide, da man ville få mere information om linjerne og mulighed for at prøve noget nyt.

Ulempen er at det kræver tid for at man kan få et indblik i en anden linje (flere uger) og nogle mente, at det ville skræmme dem væk, som var helt sikre på deres valg da de meldte sig ind.

En elev nævnte at et alternativ til linjeturnus, kunne være flere linjedage tidligere på året, hvor man kunne snuse til linjerne inden skæringsdatoen for valg.

2) Hoved- og bilinje

Eleverne som vi snakkede med var overvejende positive overfor en hoved- og en bilinje. Noget af det der bekymrede dem ved denne løsning var, hvor timerne skulle komme fra, for de ville helst beholde alle de linjetimer på hovedlinjen, som de har nu. Én mente at det var en dårlig idé med en bilinje, hvis man ikke brændte for nogle af de andre linjer. Men en positiv ting var derimod at der ville være grobund for mere samarbejde mellem linjerne, hvis alle havde næsen i 2 linjer. Én anden elev foreslår at det kunne være valgfrit at have en bilinje.

3) Året deles op i 2.

Linjevalg i august og februar. (Man må godt genvælge)

Nogle nævner fordelene i at få mulighed for at prøve mere end en ting, da mange elever har flere interesser. Andre synes det er et dårligt forslag, da man binder sig meget til sin linje både fagligt og socialt. Det ville være ærgeligt at skulle starte forfra, fordi der kom en ny gruppe elever ind efter et år.

4) Andre forslag fra elever

En IT elev fortæller at han bor på et værelse med 4 IT elever. Han foreslår at værelser skal blandes, så man som elev bor sammen med nogle fra andre linjer.

Et andet forslag fra eleverne er at låse IT lokalet i den første måned, så eleverne kommer mere ud og socialiserer med de andre linjer.

Der ønskes en stor variation på de enkelte linjer i forhold til indhold.

Valgfag starter for sent ifh. at bruge den som inspiration til linjevalg.

Diskussion

Fordele og ulemper

Vores pædagogiske udviklingsarbejde udspringer af en konflikt mellem skolens prioritering af fordybelsen i linjetimerne og elevernes zapperkultur.

Vi oplever at nogle elever er fast besluttet på deres linjevalg før de starter på skolen, de vil bare gerne igang med den linje, som de har meldt sig ind på, og hvor deres interesse ligger.

En anden gruppe af elever er mere i tvivl. De har interesseområder inden for flere af skolens linjer og de ønsker derfor at have mulighed for at få afprøvet forskellige linjer inden de træffer deres valg.

Hos enkelte af de elever, som er helt sikre på deres linjevalg, opstår der tvivl efter de er startet. Mange af drengene har brugt meget tid foran computeren inden de startede, og har en stor interesse indenfor den verden. Når de så bliver kastet ind i et kreativt miljø sammen med andre unge, så åbner de pludselig øjnene for nye muligheder, og får lyst til at prøve kræfter med et helt nyt område. Andre elever bliver i tvivl fordi de tiltrækkes af et godt social miljø/venner på en anden linje. Det har vi fx. set fra IT og kunst, som er mere individuelle kunstformer til teater og musik, som er mere præget af fælles projekter.

Vi har derfor flere forskellige typer af elever vi skal tage hensyn til. Derudover mener vi også man skal tage hensyn til det enkelte linjehold, når man gennemtænker en ny struktur. Linjeholdet har brug for kontinuitet, trygge rammer og en følelse af fællesskab, for at der skabes plads til alle og rum for at afprøve sine grænser.

Lærernes arbejdsvilkår må også være essentielle i denne sammenhæng. Fx. i forhold til bemanning, indkøb af materialer og planlægning af undervisning.

Ændringsforslag til den linjestruktur vi har i dag

Fordelene ved den nuværende model er bl.a. fordybelsen: "Fedt at der er linje hver dag" kommer det fra en IT-elev. Når der er de samme elever på en linje hele året, skaber det en fællesskabsfølelse og en tryk base, hvor der er plads til at overskride grænser.

På alle linjer arbejdes der med kreativitet. Dette udtrykkes af en elev således:

"Det med at alle vores 4 linjer er baseret på kreativitet og kunstneriske ting er perfekt"

BØF og de første uger på linjen

Børne Øse festivalen ligger i dag i slutningen af august, hvilket betyder, at vi bruger de tre første uger af linjeundervisningen på at forberede festivalen.

Eleverne giver udtryk for, at de gerne vil have BØF flyttet til senere på året, da undervisningen op til BØF ikke giver et ordentlig billede af linjeundervisningen, som den bliver resten af året. Vi mener, at hvis vi flytter BØF til senere kan eleverne bedre opleve, hvad indholdet af deres linje bliver og eleverne kan udfordres mere på linjen. En af eleverne nævner, at promovningen af de enkelte linjer, er vigtigt i starten for at eleverne bliver på den linje, som de oprindeligt har valgt. Den første måned skulle indeholde en lille smagsprøve på det, som resten af året kom til at byde på.

Ud fra årsplanen kunne vi forestille os, at BØF flyttes til vinterhalvåret. Der er god plads i kalenderen i januar. Hvis vi ligger BØF fredag i uge 4, er der tid til at forbedre sig i uge 2, 3 og 4. Ulempen ved vinterhalvåret er, at vi ikke har udendørsarealet som fælles mødested. Vi foreslår at dramasalen så bliver mødestedet. Hvor musikken spiller og drama opfører deres stykke, og at de tilstødende lokaler til 9. kl. og 10. kl. bruges til kunst og IT. Man kunne evt. vælge at invitere færre elever, da vi har et mindre område tilgængeligt.

Linjebytdagene

En af eleverne fortalte, hvor gode han syntes linjebytdagene havde været og at det var ærgerligt, at de lå så sent på året. Der var enighed om, at der gerne måtte være flere linjebyttedage.

Vi ser forskellige muligheder. Linjebyttedagene kunne ligge på de fantastiske fredage i starten af skoleåret. Så har eleverne tidligt mulighed for at få et indblik i de andre linjer, uden det tager meget tid fra resten. De kunne også ligge samlet tre sammenhængende dage i opstartsperioden.

Skæringsdatoen

Vi mener, at der skal være helt enighed om skæringsdatoen i lærergruppen og at den skal meldes klart ud til eleverne. I år har mange elever fået lov at skifte senere end skæringsdatoen. Vi skal også fortælle eleverne, hvorfor at vi har valgt, at det ikke er muligt at bytte hele året. Det er fordi vi ønsker kontinuitet og fællesskab på det enkelte hold og fordi det er essentielt, at eleverne oplever fordybelsen og at de bliver dygtige indenfor deres linje.

Mere samarbejde

Mere samarbejde mellem linjerne efterspørger eleverne og vi er enige. Samarbejdet kunne bestå af flere fælles planlægningsmøder skrevet ind i årsplanen. Både så vi kan lade os inspirere af hinanden og udveksle ideer. Men også fordi eleverne ønsker flere fælles projekter. Flere projekter, hvor vi arbejder enten med samme tema, fortælling, publikum(BØF) eller mixer eleverne(musical). Vi mener, at flere fælles projekter giver mere fælles ejerskab. Vi er ikke kun dem fra musiklinjen, men del af Øses kreative miljø.

Et samarbejde mellem linjerne kan ske på forskellige måder. Det kunne både være et samarbejde mellem alle linjerne omkring et fælles tema, men det kunne også være et samarbejde mellem 2 af linjerne. Vi forestiller os, at der skal ligge samarbejdsprojekter løbende i årsplanen, så linjerne kommer til at arbejde sammen på kryds og tværs i løbet af året.

Både elever og lærere vil få glæde af samarbejdet, da vi kan lære af hinandens måde at arbejde på.

Eleverne skal også blive opmærksomme på hvornår de kan trække på hinandens kompetancer. Nogle af de processer vi kommer igennem i løbet af et projekt, ligner også allerede hinanden.

Synlighed

Eleverne har givet udtryk for, at de gerne vil følge mere med i, hvad der sker på de andre linjer. Vi mener det er lærerigt, at de ofte skal præsentere deres værker, forestilling eller musik for de andre og høre deres respons. Vi mener at der skal være mere fokus på at alle linjer skal lære at præsentere deres arbejde. Indsigt og forståelse for hinandens produkter og processer kunne også skabes ved, at hver linje (evt. en elev og en lærer) skulle fortælle lidt om, hvad de er i gang med på linjen. Det kunne være procesbilleder, smagsprøver og en forklaring af hvad de arbejder hen imod. Evt. også en efterfølgende debat. Det mener vi vil give ejerskab og interesse for hinandens arbejde. Vi foreslår at det skrives ind i årsplanen for morgensamling eller fællesmødet fx. en gang om måneden for hver linje.

Hvordan kunne man forestille sig linjestrukturen i fremtiden

Linjeturnus

En af vores ideer var, at opstarten kunne indeholde mere information og afprøvning af alle linjer inden skæringsdatoen, for at tilgodese tvivlerne blandt eleverne. Vi bragte ordet linjeturnus op ved vores samtaler med eleverne. Det skulle være en mulighed for at afprøve hver linje en uge inden det endelige valg. Det forslag var der delte meninger om. De elever, som er fast besluttede inden opstarten mente, at det var en meget dårlig ide og det ville skræmme nogle væk. Nogle af tvivlerne kunne godt se fordelene, men de syntes stadig, at det krævede meget tid. En anden mulighed var at tvivlerne blandt eleverne fik mulighed for at "Komme på besøg" hos en anden linje i en uge, inden skæringsdatoen.

Linjevalg halvvejs

Hvad nu hvis man delte året op i 2, så alle kunne prøve 2 linjer i løbet af året. En elev udtrykker sin mening om denne løsning sådan: "*Dårlig idé, man binder sig meget til sin linje, og at man skulle starte forfra halvvejs, ville ødelægge mange ting*". En anden elev udtrykker det således efter at være blevet stillet overfor forskellige muligheder: "*Den her hælder jeg mest til, fordi det ville være sjovt at prøve mere end én ting*". Flere elever foreslår at denne løsning burde kombineres med forslaget om linjeturnus i starten af året. I de svar vi har fået for løsningen med linjevalg halvvejs, ser vi eksempler på de forskellige elevtyper, som vi nævnte tidligere - de som er sikre på deres linjevalg, og de som gerne vil prøve mere end én linje.

Hoved/Bilinje

Kunne man forestille sig, at man skulle vælge både en hoved- og en bilinje? Så man havde cirka det samme antal timer på hovedlinjen, som man har nu. På bilinjen vil man have f.eks. 4 timer om ugen,

og det som man lærer på bilinjen, vil kunne supplere det som man lærer på hovedlinjen. En fordel ved hoved- og bilinje er, at alle elever vil komme til at snuse til en linje mere ud over deres første valg. En mulighed for at dette vil kunne lade sig gøre er, at man gik ind og skar kraftigt i antallet af valgfagstimer, så der ikke er mulighed for at vælge ligeså mange valgfag som nu. Hvis man valgte sig ind på en bilinje i stedet for de mange valgfag, så ville man opnå en højere grad af fordybelse. Vi oplever i høj grad at eleverne har været vant til at kunne skifte mellem de ting, som de har lyst til inden de starter på skolen. Ved at lade dem vælge en bilinje i stedet for flere forskellige valgfag vil vi opnå mere kontinuitet. Man kunne måske have mulighed for at vælge 2 eller 3 bilinjer i løbet af et år. Valgfagene, som ikke er en del af linjernes indhold fx. motion og debatfag, kunne placeres på de fantastiske fredage. Elitekoret kunne placeres ind om aften, lige som klaver og taekwondo.

Skal man have frit valg mellem alle bilinjer, eller skal der være nogle bestemte bilinjer knyttet til hver hovedlinje. Der er fordele og ulemper ved, at eleverne på bilinjen enten kommer fra samme hovedlinje eller fra forskellige hovedlinjer. Hvis de er blandede kan de bruge hinandens viden på tværs af linjerne. Hvis de har samme forudsætninger, kan to fag mere direkte bruges sammen. Ulempen er, at det vil være begrænsende for eleverne, hvis vi knytter hovedlinje sammen med bilinje. Som udgangspunkt mener vi at man skal gå efter, at eleverne selv kan vælge og at de får deres førstevalg.

Skal der være kun en bilinje eller flere i løbet af året?

Vi mener, at en bilinje igennem hele året ville give meget tid til fordybelse, dygtiggørelse og en kontinuitet i løbet af året. Man kunne også forestille sig, at der skulle være flere mulige valg til bilinjer i løbet af året. Eleverne ville så have mulighed for at afprøve flere linjer. Men vi ville få mindre tid til fordybelse. Vi foreslår en kombination, hvor der er mulighed for at skifte bilinje efter jul, men at det også er muligt at blive på den samme bilinje, hvis man er tilfreds. Læreren skal så tage højde for, at forårshalvåret på bilinjen vil bære præg af, at holdet er blanding af elever som er begyndere og øvede. Det kan løses ved at læreren vælger at arbejde med et nyt emne inden for linjen som er ny for alle, ellers ville man skulle differentiere undervisningen.

For at tilgodese de elever som er i tvivl om linjevalg, mener vi det ville være en god idé, at kombinere hoved- og bilinje, med en mulighed for at afprøve de andre linje i starten af året.

Resultatet af vores pædagogiske udviklingsarbejde

En ny linjestructur

Vores mål med at lave denne rapport var at udarbejde en plan for de kommende års linjestructur, som giver tid og mulighed til fordybelse og indsigt, og samtidig opfylder elevernes forventninger. Vi ville blandt andet undersøge, hvorfor vi har oplevet så mange linjeskift i skoleåret 13/14. I løbet af vores udviklingsarbejde om at finde en god og forbedret linjestructur, er vi blevet opmærksomme på 2 ord, som vi mener er væsentlige i forhold til vores linjearbejde - samarbejde og synlighed. Vi har valgt at skrive et nyt formål til linjerne hvor disse ord indgår.

Nyt Formål for linjerne.

Det overordnede formål med linjeundervisningen er, at alle eleverne arbejder inden for det kreative felt.

Eleven skal lære færdigheder og teknikker indenfor deres linjeområde, udvide deres horisont og inspireres til senere arbejde inden for det kreative felt.

Eleven skal gennem læring med udgangspunkt i den enkelte linjes fagområde opnå større tryghed, øget mod, øget arbejdsdisciplin, større arbejdsglæde, og vilje til fordybelse.

Eleven skal lære at samarbejde og opnå forståelse for fællesskabets betydning. De skal kunne indgå i et samarbejde med elever med andre kompetencer end dem selv, og lære nødvendigheden af at kunne trække på hinandens kompetencer for at skabe en fælles helhed.

Eleven skal lære at præsentere sine linjeprojekter, opnå mod til at vise dem frem og forstå vigtigheden af dette. Eleven skal opnå en indsigt og forståelse af arbejdet på alle linjer, og blive inspireret af hinanden.

Den nye struktur

Hovedlinje

Ud fra de snakke vi havde med eleverne, mener vi, at der skal holdes fast i at man har en fast hovedlinje igennem hele året. På den måde opnår vi bedst fordybelse, som vi mener er vigtigt. På hovedlinjen skal eleverne have lige så mange timer, som de har nu.

Bilinje

Hovedlinjen skal suppleres af en bilinje, som eleverne vælger i den første uge. Bilinjerne startes op i anden uge i skoleåret. Der vil være mulighed for at få 2 bilinjer i løbet af et år. I januar kan man vælge en ny bilinje - der er også mulighed for at blive på den samme bilinje hele året. Dette vil måske i anden halvdel af året give et blandet hold af elever, hvor nogle har været på linjen det første halve år, og andre har været på en anden linje.

Hvor skal timerne komme fra?

Timerne til bilinjen mener vi skal komme fra nogle af vores valgfagstimer. Da vi synes at fordybelse og kontinuitet er væsentligt at lære vores elever, synes vi at en bilinje er et godt alternativ til vores mange valgfagsblokke, hvor eleverne kun lige når at snuse til et emne, før de skal videre til næste valgfag. Vi forestiller os, at man har 4 timer om ugen på sin bilinje.

Valgfagene kunne man i stedet placere på fantastiske fredage, så eleverne fik en hel dag til at prøve et bestemt område.

Linjebyttedage

For at imødekomme tvivlerne foreslår vi, at vi lægger to linjebyttedage i starten af skoleåret på de fantastiske fredage i uge 36 og 37. Det vil give de elever, som er i tvivl om linjevalg en mulighed for at prøve en anden linje før skæringsdatoen, hvor de har mulighed for at bytte til en anden linje.

Skæringsdato

Denne dato har hidtil ligget efter BØF, som er 3 uger inde i skoleåret. Vi mener at skæringsdatoen skal udsættes til d. 19/9-14, hvor eleverne har været på linjerne i 6 uger.

Vi mener at eleverne har brug for længere tid på den linje de har valgt, for at kunne afgøre om den er det rigtige valg. Flere af de elever vi snakkede med nævnte også, at de ønskede længere tid før skæringsdatoen. Det skal også være muligt at ændre bilinje på denne dato.

Det er vigtigt at alle i lærerrådet er enige om hvornår skæringsdatoen skal ligge, og det er også meget vigtigt, at datoen bliver overholdt, så eleverne ikke oplever, at man bare kan skifte linje, hvis man er i tvivl.

BØF og opstart på linjerne

Vi vil gerne udsætte Børne Øse Festival til januar, og placere den i uge 4 i stedet for 3 uger inde i skoleåret. Vi mener at det er vigtigt at have tid til fordybelse på linjerne i starten af året.

Hvis vi flytter BØF, kan eleverne bedre opleve hvad indholdet af deres linje bliver, og de kan udfordres mere indenfor deres linjeområde.

Samarbejde

En vigtig del af vores forslag til en ny linjestruktur, er mere samarbejder på tværs af linjerne. Som vi skriver i det nye formål, mener vi at det er vigtigt at vi bruger hinandens kompetencer, og at vi lærer af hinanden.

Vi mener at vi skal have flere fælles projekter. Det kan både være mellem 2, 3 eller alle 4 linjer. Vi skal også bruge hinanden mere på tværs af linjerne, og have flere fælles møder blandt linjelærerne. Disse møder skal skrives ind i årsplanen en gang om måneden.

Vi har lavet nogle konkrete forslag til uger, hvor der kunne være en form for samarbejde mellem linjerne. Vi lægger op til, at alle linjer kommer til at arbejde sammen 2 og 2 med hinanden.

Forslag til samarbejdsuger:

Uge 40 IT & Kunst
 Teater & Musik

Uge 49 Kunst & Teater
 IT & Musik

Uge 10 Musik & Kunst
 IT & Teater

Uge 43
Weekend Fælles Projekt - Alle linjer

Projekterne planlægges af lærerne på de linjer, som skal arbejde sammen. Som udgangspunkt er det linjeundervisningen man bruger, inklusiv den fantastiske fredag i den pågældende uge. Hvordan samarbejdet skal foregå er helt op til de teams, som planlægger ugen.

Forslag til projekter

IT & KUNST En udstilling ud fra et fælles tema.

MUSIK & IT Musikvideoer.

KUNST & TEATER Performancekunst og happenings.

Synlighed

En del af målet for den nye struktur er, at alle eleverne lærer at præsentere deres projekter. Linjerne skal løbende invitere hinanden på besøg og præsentere hvad de har lavet.

Linjerne skal også fortælle om deres igangværende linjearbejde på en månedlig morgensamling, som skrives ind i årsplanen. Her er det ikke det endelige produkt der er i centrum, men processen og dialogen med de andre. Eleverne kunne på skift stå for morgensamlingen sammen med en af linjelærerne.